

Regionale economische

Na maanden voorbereiding en langdurige debatten in de Kamers in juni en juli, is de wet « tot invoering van bijzondere maatregelen ter bestrijding van de economische en sociale moeilijkheden in sommige gewesten » (18 juli 1959) thans gestemd.

De regionale economische politiek, d.w.z. de officiële discriminatie ten voordele van door de overheid vastgelegde ontwikkelingsgewesten, breekt hiermede in ons land door.

Gelijktijdig met de wet op de gewestelijke ontwikkeling werd ook de wet « tot invoering en ordening van maatregelen ter bevordering van de economische expansie en de oprichting van nieuwe industrieën » (17 juli 1959) aangenomen. Laatstgenoemde wet, die wij hierna de « algemene wet » zullen noemen en de « bijzondere wet » zijn vanaf hun oorsprong te samen behandeld en in hun definitieve vorm blijven zij voort naar elkaar verwijzen.

Wij zullen daarom eerst handelen over de bepalingen die aan de beide wetten gemeen zijn, en ons verder beperken tot het eigene van de wet op de gewestelijke ontwikkeling.

Een paar slotbemerkingen, welke van kritische aard zijn, doen geen afbreuk aan onze voldoening bij deze eerste konkretisering van een officiële regionale politiek.

GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN

De algemene en de bijzondere wet voorzien :

- a) rentevergoedingen voor leningen aangaan met de volgende doeleinden :
  - investeringen in gebouwde of ongebouwde onroerende goederen.
  - investeringen in outillering of materieel.
  - wederaanlegging van bedrijfskapitaal.
  - financiering van organisatiestudiën, het onderzoek of de afwerking van

prototypen, van nieuwe produkten of van nieuwe fabricage-procédés.

- het vormen van bedrijfskapitalen welke voor de omschakeling van nijverheidsondernemingen noodzakelijk zijn.

- b) Staatswaarborg voor de leningen met bovenvermelde doeleinden.
- c) aankoop of konstruktie van bedrijfsgebouwen door de Staat teneinde deze te verkopen of te verhuren, eventueel onderhands, aan industriële of ambachtelijke ondernemingen.

De rentevergoeding kan van drieërlei aard zijn, genoemd « algemene », « bijzondere » en « bijkomende » tegemoetkoming. De verminderde rentevoet mag echter nooit lager zijn dan 1 t.h.

De algemene rentevergoeding bedraagt ten hoogste 2 ten honderd, d.w.z. dat de door de kredietvrager werkelijk te dragen rente met 2 t.h. verminderd zal worden, ten laste van de Staatskas.

In onderstaande tabel worden in kolom 2 de door de algemene rentevergoeding verlaagde intrestvoeten opgegeven, naast normale intrestvoet in kolom 1.

Normale intrest- voet 1	Gunstige konjunktuur		Recessie (bijk. rentevergoed.)	
	algem. 2	bijz. 3	algem. 4	bijz. 5
8 %	6 %	4 %	3 %	1 %
7 %	5 %	3 %	3 %	1 %
6 %	4 %	2 %	3 %	1 %
5 %	3 %	1 %	3 %	1 %
4 %	2 %	1 %	2 %	1 %

De bijzondere rentevergoeding is een extra vergoeding van nogmaals 2 ten honderd.

Deze bijzondere rentevergoeding kan toegestaan worden in twee gevallen, nl.

- I. - aan bestaande ondernemingen die zich door een belangrijk investeringsprogramma (normaal meer dan 10 miljoen frank) op de Euromarkt voorbereiden.

politiek breekt door

Deze bijzondere tegemoetkoming zal na 1961 niet meer kunnen verleend worden, krachtens art. 92 van het Euromarktverdrag, dat financiële steunmaatregelen van de verdragslanden uitdrukkelijk verbiedt.

- II. - aan bestaande of nieuwe ondernemingen in de ontwikkelingsgewesten. Wij handelen hierover nog uitvoeriger in het volgende deel van onze bijdrage.

De bijkomende rentevergoeding ten slotte kan zowel de algemene als de bijzondere tegemoetkoming verlagen, nl. wanneer de conjuncturele omstandigheden zulks wenselijk maken. Hierover beslissen de in Raad vergaderde Ministers. In perioden van recessie bedraagt de intrestvoet in het geval van de algemene vergoeding nog maximum 3 t.h. (zie kolom 4) en in het geval van de bijzondere vergoeding nog slechts 1 t.h. (zie kolom 5).

De bijkomende rentevergoedingen zijn, krachtens artikel 3 van het Koninklijk Besluit van 17 augustus 1959, thans van toepassing.

Te bemerken is, dat over de termijn van de leningen, welke in het kader van deze wetten verleend worden, niets bepaald is, evenmin over de duur van het genot van de rentebonifikatie. Voorlopig worden deze rentevergoedingen verleend voor drie jaren.

- d) Aan de ondernemingen, die van een bijzondere tegemoetkoming genieten voor een investering in gebouwen en, in perioden van recessie zoals thans, aan alle ondernemingen die investeren in gebouwen, wordt vrijstelling van de grondbelasting op deze gebouwen toegestaan voor vijf jaar, vanaf de 1^e januari na de ingebruikneming ervan.

Bemerkingen.

- 1) Van de wetten kunnen niet alleen de ondernemingen zelf, maar ook andere natuurlijke of privaot- of publiekrechtelijke rechtspersonen genieten voor ver-

richtingen die bijdragen tot de oprichting, de uitbreiding, de omschakeling en de modernisering van ondernemingen. Hiermede worden o.m. gemeenten, interkommunales, provinciën of vennootschappen voor gewestelijke economische uitrusting bedoeld, die de door hen opgetrokken of aangekochte industriële gebouwen aan de gegadigden kunnen verkopen, verhuren of in huurkoop geven. Deze laatste formule is in verschillende landen, o.m. in Nederland, zeer efficiënt gebleken. Zij verlost de groeiende onderneming, vooral de kleinere, van de investeringslast in gebouwen, en is fiscaal ook voordeliger.

- 2) In de parlementaire besprekingen is meermalen tot uitdrukking gekomen dat de wetgever de toepassing van de twee wetten begrensd wil zien tot industriële en ambachtelijke ondernemingen. De distributiesektor wordt m.a.w. uitgesloten. Nochtans bepaalt art. 1 van de algemene wet dat door een Koninklijk Besluit het voordeel van de rentevergoedingen op elk ogenblik ook tot andere activiteiten zal kunnen uitgebreid worden.
- 3) De leningen aan verlaagde intrestvoet en/of met staatswaarborg, in het kader van de nieuwe wetten kunnen ook rechtstreeks door private kredietinstellingen toegestaan worden, in afwijking met de praktijk van de wetten Duvieusart en Rey.

Door het uitvoeringsbesluit, dat gelijktijdig in het Staatsblad bekend gemaakt is, zijn de volgende openbare kredietinstellingen bevoegd verklaard: de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, de Nationale Kas voor Beroepskrediet, de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, het Gemeentekrediet van België en het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.

Verder werden nog erkend: de Internationale Bank voor Herstel en Ont-

wikkeling, de Europese Investeringsbank, de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en Euratom. Een particuliere kredietinstelling moet vooraleer rechtstreeks te kunnen tussenkomen, door de Minister van Financiën erkend zijn op advies der in Raad vergaderde Ministers.

Uit de parlementaire bescheiden en handelingen blijkt, dat de erkenningen van private kredietinstellingen, waaronder voornamelijk banken, niet lichtvaardig zullen verleend worden.

- 4) De nieuwe wetten zijn toepasselijk met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 1959.
- 5) Door de nieuwe wetten wordt meteen een einde gesteld aan de wetten Duvieusart (7 augustus 1953) en Rey (10 juli 1957).

GEWESTELIJKE ONTWIKKELING

Wij hebben tot hertoe de bepalingen samengevat die eigen zijn aan de algemene en de bijzondere wet. De wet « tot invoering en ordening van maatregelen ter bevordering van de economische expansie en de oprichting van nieuwe industrieën » is toepasselijk in het gehele land. De bijzondere wet daarentegen is in zijn toepassing begrensd tot zog. « ontwikkelingsgewesten ». België volgt op dit gebied het voorbeeld van de andere Europese landen die allen, sommige zelfs vóór de oorlog, voor de ontwikkeling van achtergebleven of voor de reconversie van gestrande streken het instrument hebben gebruikt van de regionale discriminatie. Ofschoon de keuze van de te begunstigen gewesten altijd in zekere mate pragmatisch zal zijn, en o.m. rekening moet houden met de denkwijze van de vrije ondernemer op zoek naar een vestigingsplaats, zijn in de wet vier criteria vastgelegd waaraan een « ontwikkelingsgewest » dient te voldoen. Er wordt daarbij gestipuleerd, dat één van deze vier kenmerken volstaat.

Deze criteria zijn :

- 1) de werkloosheid (in absolute cijfers en in procent van de actieve bevolking).
- 2) de definitieve uitwijking en de daling van het bevolkingscijfer.
- 3) de migratie van de arbeidskrachten.
- 4) het werkelijk of nakend verval van voor het gewest belangrijke bedrijfstakken,

gepaard gaand met het verlies van een merkelijk gedeelte van het regionaal inkomen en van aanzienlijke sociale investeringen.

Deze criteria zijn uiteenlopend ; de laatste twee zijn zelfs weinig precies, rekening houdend met de huidige stand van de statistiek in ons land. Zij bieden het voordeel alle armslag te laten aan de Regering ; om dezelfde reden bezitten zij echter het nadeel dat zij het gewoon politiek trekken en duwen niet uitsluiten. « Aan elk een beetje » volgens de regels van de beproefde Belgische politieke arithmetiek, dat is de filozofie achter dit hoofdstuk van de wet. De wetgever heeft zich hierom onvermijdelijk verplicht gezien aan het artikel over de keuze van de ontwikkelingsgewesten twee correctieven toe te voegen, vervat in artikel 4, nl. :

- tegen de verspreiding : « het ontwikkelingsgewest moet een samenhangend geheel vormen, met een bevolking van minimum 50.000 zielen ».
- tegen de verbreiding : « de gezamenlijke bevolking van de ontwikkelingsgewesten mag nooit méér bedragen dan 15 pct. van de totale bevolking van het Rijk. »

Wij zullen de waarde van deze criteria beter kunnen toetsen, wanneer de eerste ontwikkelingsgewesten bij Koninklijk Besluit aangeduid zullen zijn, voor een termijn van drie jaar. Deze termijn van drie jaar kan verlengd worden. Het is anderzijds niet duidelijk of ontwikkelingsgewesten, waar de wet zijn uitwerking in voldoende mate heeft gehad, van de lijst zullen afgevoerd worden vóór het verstrijken van deze termijn. Daartoe zou het noodzakelijk zijn, dat de Koninklijke Besluiten tot aanduiding van de ontwikkelingsgewesten ook de te bereiken objectieven per gewest zouden aangeven.

De bijzondere wet voorziet, voor de ontwikkelingsgewesten, naast de voordelen welke in het eerste deel van onze bijdrage opgegeven werden :

- a) toelagen in kapitaal, van ten hoogste 1 miljoen frank per geval, voor investeringen in onroerende goederen en in materieel. Deze toelagen mogen niet hoger zijn dan 20 t.h. van de investeringskosten in onroerende goederen en 7,5 t.h. van de investeringskosten in materieel, verhoogd tot respectievelijk 30 t.h. en 10 t.h. in perioden van recessie.
- b) vrijstelling van de bedrijfsbelasting en

van de aanvullende personele belasting op deze toelagen.

Bemerkingen.

- 1) De aanvragen tot het bekomen van toelagen in kapitaal worden ingediend bij de plaatselijke dienst van de Economische Algemene Inspektie.
- 2) De toelagen zullen ineens uitgekeerd worden, na verwezenlijking van het investeringsprogramma. Voor nieuwe gebouwen kan de helft van de toelage nochtans uitgekeerd worden van zodra het gebouw onder dak staat.
- 3) Waar in de algemene wet de Staat zelf slechts in uitzonderlijke en dringende gevallen, krachtens een Koninklijk Besluit, industriële gebouwen kan optrekken of aankopen, voorziet de bijzondere wet een veel grotere vrijheid voor de betrokken Ministers tot het nemen van dergelijke initiatieven. Als enige voorwaarde wordt hier gesteld, dat de Staat vooraf een kontrakt met een industriële of ambachtelijke onderneming zou hebben gesloten voor de ingebruikneming van zulke gebouwen.

INDUSTRIELE TERREINEN EN VENNOOTSCHAPPEN VOOR GEWESTELIJKE EKONOMISCHE UITRUSTING

De wet « tot invoering van bijzondere maatregelen ter bestrijding van de economische en sociale moeilijkheden in sommige gewesten » eindigt met enkele nieuwigheden, die niet alleen in de ontwikkelingsgewesten, maar op 's Rijks gehele grondgebied kunnen aangewend worden, nl. :

- de onteigening ten algemenen nutte van industriële terreinen, en
- de oprichting van vennootschappen voor gewestelijke economische ontwikkeling :

Het is ontegensprekelijk, dat de uitbreiding van de industrie in sommige streken van ons land geremd wordt door het gebrek aan passende terreinen tegen aanvaardbare prijzen. Eén van de oorzaken hiervan is de ontstellende achterstand inzake ruimtelijke planning.

Onteigening ten algemenen nutte van terreinen bestemd voor de industrie bleef anderzijds een moeilijke en tijdrovende uit-

weg, die hoogst zelden in de jongste jaren tot het beoogde resultaat leidde.

Door de nieuwe wet wordt deze procedure nu vergemakkelijkt en ingekort. Terwijl vroeger een bijzonder plan van aanleg noodzakelijk was voor de onteigening van voor industrievestiging bestemde terreinen, volstaat voortaan een plan dat alleen de bestaande toestand en de grenzen van de zone aanduidt. Het openbaar onderzoek, dat aan de ondertekening van het Koninklijk Besluit van de onteigening voorafgaat, zal nog slechts 15 dagen duren. Het zog. recht van retrocessie kan door de eigenaar niet worden ingeroepen.

De gemeenten, de provinciën, de Staat en eventueel andere door de Koning aangeduide publiekrechtelijke lichamen zullen hierdoor een effectiever rol kunnen spelen in het proces van de industrializatie, en op langere termijn ook een vormende kracht kunnen uitoefenen, — indien zij er maar gebruik van willen maken, — op de groei van onze gemeenten. In de meeste steden en gemeenten zijn de ondernemingen volledig vermengd geraakt in het woongebied. Wij mogen voorzien dat wakkere stadsbesturen een politiek zullen inzetten om de verspreide fabrieken uit de eigenlijke woonwijken te lokken en deze te hergroeperen buiten het woongebied, in industriële zones.

De wet voorziet verder de mogelijkheid voor oprichting van « vennootschappen voor gewestelijke uitrusting ». Het betreft hier een variëteit van de interkommunale, met als doel terreinen voor industriële doeleinden aan te leggen en uit te rusten, er industriële gebouwen op te bouwen en deze terreinen of gebouwen te verkopen, af te staan of te verhuren.

Het nieuwe betreft allereerst de gemakkelijke participatiemogelijkheden voor de Staat, onder de vorm van inbrengst van Staatsdomeinen, prestaties of diensten en speciën.

Het volstaat hier dat de openbare besturen te samen, dus de staat of de provincie inclusief, de helft van de aandelen van de vennootschap zouden bezitten, waar de wet van 1 maart 1922 betreffende de vereniging van gemeenten tot nut van 't algemeen bepaalde dat de gemeenten over de meerderheid der aandelen dienen te beschikken.

En ten slotte kunnen natuurlijke en privaatrechtelijke rechtspersonen van de vennootschap voor gewestelijke uitrusting deel uitmaken, zonder machtiging van de Koning,

zoals de hierboven geciteerde wet voorschrijft.

Indien de Staat aan een dergelijke vennootschap deelneemt, hetgeen bijvoorbeeld in de Borinage overwogen wordt, zal hij vertegenwoordigd zijn door één of twee Regeringskommissarissen.

Er moet niet verwacht worden, dat in korte tijd overal vennootschappen voor gewestelijke economische uitrusting uit de grond zullen rijzen. Veeleer dienen wij hierin een mogelijkheid te zien om de krachten en verantwoordelijkheden in sommige gewesten in een nieuwe figuur te groeperen, voor de economische ontwikkeling.

ENKELE SLOTBEMERKINGEN

Bij het begin van onze bijdrage vermelden wij, dat de twee investeringswetten tegelijkertijd ontstaan zijn, en in hun definitieve vorm ook naar elkander verwijzen. Wij mogen beweren, dat zekere gedeelten uit de algemene wet de losprijs zijn geweest aan de gevestigde economische belangen voor de doorbraak van de regionale economische politiek. Hier ligt m.i. het zwak punt van de regionale wet; zij is ondergeschikt van de algemene wet. Reeds dikwijls werd erop gewezen, dat het regionaal beleid los moet gemaakt worden van de conjuncturele politiek. Immers de perioden van hoogconjunctuur zijn het meest geschikt om in de achtergebleven of gestrande gewesten nieuwe activiteiten tot ontluiking te brengen. Dit betekent dat men ook nog extra voordelen voor de industrievestiging in deze gewesten moet kunnen overhouden, wanneer het conjunctuurverloop reeds remmen vraagt in de andere landsgedeelten.

In de nieuwe wetten overheerst de zorg tegen de excessen van de conjunctuur.

Het « primum movens » in het mechanisme van de rentevergoedingen, is de conjunctuur. Het regionaal beleid wordt daardoor enigszins aan banden gelegd.

Wij hadden liever twee mechanismen van rentevergoedingen gezien, welke onafhankelijk zouden zijn geweest.

Een tweede algemene bemerking houdt verband met de voorgaande. Zij betreft de ontwikkelingsgewesten.

Een ontwikkelingsgewest dient een ruimte te zijn, waar de gekoördineerde aktie van

verschillende departementen (o.a. Openbare werken, Verkeerswezen, Volksgezondheid, enz.) ingezet wordt om de algemene situatie om te keren. Hiervoor is echter niet vereist dat industrievestiging in al de gemeenten van dit gewest zal aangemoedigd worden met overheidssteun.

De ontwikkelingsgewesten in de wet van 18 juli zijn echter te weinig en teveel. Eensdeels komt nergens tot uiting welke objectieven de Minister van Economische Zaken meent te zullen nastreven in de ontwikkelingsgewesten, noch op welke manier hij de medewerking van andere departementen hiervoor binnen het ontwikkelingsgewest zal koördineren. Het ligt nochtans voor de hand dat nu prioriteit zou dienen gegeven te worden aan de openbare werken in de ontwikkelingsgewesten; verder, dat bepaalde werken aldaar vervroegd zouden moeten uitgevoerd worden, om de industrievestiging en alles wat ermede verband houdt mogelijk te maken, te versnellen, enz.

De regionale economische politiek is nog maar alleen doorgebroken in de zuiver economische sektor. Misschien zal de praktijk hier het ontbrekende doen aanvullen.

Maar anderdeels zijn de ontwikkelingsgewesten waarvan de afbakening tot hertoe uitsluitend betekenis heeft voor de kredietverlening, juist daardoor veel te breed.

De economische stimuleringsmiddelen dienen beperkt te blijven tot enkele uitgekozen steden en gemeenten binnen het ontwikkelingsgewest, welke om verschillende redenen het best geschikt zijn om tot ontwikkeling te worden gebracht.

De hulp wordt nu te breed en te weinig selektief aangeboden. Gezien het eng verband met de algemene wet zal in perioden van hoogconjunctuur de neiging zeer groot worden om niet alleen algemene kredietbeperkingen in te voeren, maar terzelfdertijde de brede en weinig selektieve regionale steunverbinding drastisch te beperken.

Wij mogen hopen, dat ook op dit punt de ervaring tot verbeteringen zal leiden. België bezit nu enkele instrumenten tot het voeren van een regionale economische politiek. Maar een arsenaal is nog geen veldslag. Wij moeten de toepassing van de instrumenten afwachten, om een oordeel te vellen over de regionale economische politiek, waarvoor wij zovele jaren tegen talrijke weerstanden hebben moeten strijden.